ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[*ELEANOR SHARPSTON*] secinājumi,
sniegti 2012. gada 22. martā [1]

Apvienotās lietas C-55/11, C-57/11 un C-58/11

Vodafone España, SA
Vodafone España, SA
France Telecom España, SA

(Tribunal Supremo (Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Elektronisko sakaru tīkli un pakalpojumi — Atļauju izsniegšanas direktīva — Maksa par tiesībām uzstādīt iekārtas — Tieša iedarbība

1. Šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, vai Direktīvas 2002/20/EK [2] (turpmāk tekstā – "Atļauju izsniegšanas direktīva") 13. pantā dalībvalstīm ir atļauts no uzņēmumiem, kuri izmanto tīklu, lai sniegtu mobilās telefonijas pakalpojumus [3], bet kuri nav attiecīgā tīkla īpašnieki, ieturēt maksu par tiesībām uzstādīt iekārtas pašvaldības īpašumā un, ja tas ir atļauts, tad ar kādiem nosacījumiem. Tiesai tiek arī jautāts, vai šai normai ir tieša iedarbība.

Piemērojamās tiesību normas

Eiropas Savienības (ES) elektronisko sakaru direktīvas

Direktīva 97/13/EK [4]

2. Ar Direktīvu 97/13 tika izveidota kopēja vispārējo atļauju un individuālo licenču izsniegšanas sistēma telekomunikāciju pakalpojumu jomā, kas balstīta uz principu, ka "tai jāaptver visas atļaujas, kas ir nepieciešamas, lai sniegtu jebkādus telekomunikāciju pakalpojumus un izveidotu un/vai izmantotu jebkādu infrastruktūru nolūkā sniegt telekomunikāciju pakalpojumus" [5].

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva [2002/20/EK] par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu (atļauju izsniegšanas direktīva) (OV L 108, 21. lpp.).

3 — Šajā tekstā uzņēmumus, kas sniedz mobilās telefonijas pakalpojumus, dēvēju par "mobilās telefonijas operatoriem".

4 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 10. aprīļa Direktīva [97/13/EK] par vispārējo atļauju un individuālo licenču kopēju sistēmu sakaru pakalpojumu jomā (OV L 117, 15. lpp.).

5 — Direktīvas 97/13 preambulas otrais apsvērums.

3. Tās 6. un 11. pantā runa bija par maksām, ko dalībvalstis ir tiesīgas uzlikt vispārējās atļaujas procedūras vai attiecīgi individuālās licences [izsniegšanas] gadījumā. 11. panta 2. punktā bija noteikts, ka:

"[..] ierobežotu resursu gadījumos dalībvalstis var atļaut valsts regulatīvajai iestādei iekasēt maksu, lai nodrošinātu minēto resursu optimālu izmantošanu. Minētā maksa ir nediskriminējoša un, to nosakot, it īpaši ņem vērā vajadzību veicināt jaunu pakalpojumu un konkurences attīstību."

2002. gada pakete

4. Kopš 2002. gada galvenais elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu reglamentējums ir ietverts piecās savstarpēji saistītās direktīvās [6], proti, Pamatdirektīvā [7], Atļauju izsniegšanas direktīvā [8], Piekļuves direktīvā [9], Universālā pakalpojuma direktīvā [10] un Privātuma un elektronisko sakaru direktīvā [11]. Tekstā tās visas kopā dēvēju par "2002. gada paketi".

– Pamatdirektīva

5. Pamatdirektīvas 8. pantā ir noteikti politikas mērķi un [nozares] regulēšanas principi, kas dalībvalstīm ir jāievēro, transponējot 2002. gada paketi:

"[..]

2. Valsts pārvaldes [regulēšanas] iestādes veicina konkurenci elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklu, elektronisko komunikāciju [sakaru] pakalpojumu un saistīto iekārtu un pakalpojumu nodrošināšanā, *inter alia*:

a) nodrošinot, ka lietotāji [..] gūst maksimālu labumu izvēles, cenas un kvalitātes izteiksmē;

b) nodrošinot, ka nepastāv konkurences kropļošana vai ierobežošana elektronisko komunikāciju [sakaru] nozarē;

[..]

3. Valsts pārvaldes [regulēšanas] iestādes veicina iekšējā tirgus attīstību, *inter alia*:

a) likvidējot palikušos šķēršļus elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklu, saistīto iekārtu un pakalpojumu un elektronisko komunikāciju [sakaru] pakalpojumu nodrošināšanai Eiropas līmenī;

[..]."

6 — Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvu 2009/140/EK (OV L 337, 37. lpp.) tika grozītas dažas šo direktīvu normas, taču ne Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pants. Tās īstenošana bija jāpabeidz līdz 2011. gada 25. maijam. Pamattiesvedība attiecas uz pašvaldību noteikumiem, kas tika pieņemti pirms šīs dienas. Tādēļ šo secinājumu tekstā atsaucos uz 2002. gada paketes redakciju, kas bija spēkā pirms šiem grozījumiem.

7 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) (OV L 108, 33. lpp.).

8 — Minēta iepriekš 2. zemsvītras piezīmē.

9 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu (piekļuves direktīva) (OV L 108, 7. lpp.).

10 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (universālā pakalpojuma direktīva) (OV L 108, 51. lpp.).

11 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju [privātuma un elektronisko sakaru direktīva]) (OV L 201, 37. lpp.).

6. Tās 11. pantā ar nosaukumu "Piekļuves tiesības"[12] ir izklāstīti atklātības un nediskriminācijas principi, kas dalībvalstīm ir jāievēro, kad to valsts pārvaldes iestādes izskata pieteikumus par tiesībām uzstādīt iekārtas uz valsts/pašvaldības vai privāta īpašuma (vai zem/virs tā).

7. Saskaņā ar 12. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jāveicina uz valsts/pašvaldības vai privāta īpašuma (vai zem/virs tā) uzstādītu iekārtu koplietošana.

8. Ar 26. pantu tika atcelta Direktīva 97/13[13]. Atšķirībā no minētās direktīvas 6. un 11. panta Pamatdirektīvā nav ietverta tieša atsauce uz maksām, kuras dalībvalstis drīkst uzlikt. Šīs normas ir ietvertas Atļauju izsniegšanas direktīvā.

– Atļauju izsniegšanas direktīva

9. Atļauju izsniegšanas direktīva "izveid[o] tiesisko regulējumu, lai sniegtu brīvību nodrošināt elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklus un pakalpojumus, tikai saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti šajā direktīvā, un ar visiem ierobežojumiem, kas ir saskaņā ar [LESD 52. panta 1. punktu] [..]"[14]. Preambulas 31. apsvērumā ir teikts, ka "ar vispārējo atļauju izsniegšanas sistēmu vairs nebūs iespējams noteikt administratīv[ās] izmaksas un maksājumus individuāliem uzņēmumiem, izņemot gadījumus, kad piešķir tiesības izmantot numurus, radio frekvences un uzstādīt iekārtas".

10. Atļauju izsniegšanas direktīvas mērķis ir "ieviest iekšējo tirgu elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklos un pakalpojumos, saskaņojot un vienkāršojot atļauju izsniegšanas noteikumus un nosacījumus, lai veicinātu to sniegšanu visā [ES]"[15].

11. Ar direktīvu tika ieviesta vispārējo atļauju izsniegšanas shēma. Tiklīdz atļauja ir izsniegta, dalībvalstis vairs nedrīkst elektronisko sakaru tīklu uzturēšanu un pakalpojumu sniegšanu padarīt atkarīgu no "skaidr[a] [tieši formulēta] lēmum[a] vai jebkād[a] cit[a] administratīv[a] akt[a] no valsts pārvaldes [regulējošās] iestādes"[16]. Tām ir jāizmanto vismazāk apgrūtinoša vispārējo atļauju izsniegšanas shēma, lai atļautu šādu tīklu uzturēšanu un pakalpojumu sniegšanu[17] un lai uzņēmumiem piešķirtu konkrētas ES tiesību normās paredzētas tiesības[18].

12. Atļauju izsniegšanas direktīvas 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka uzņēmuma, kam ir izsniegta vispārējā atļauja, "pieteikum[s] [..] attiecībā uz nepieciešamajām tiesībām uzstādīt iekārtas [ir jāizskata] saskaņā ar [Pamatdirektīvas] 11. pantu"[19]. Dalībvalstis ir tiesīgas izlemt, vai šādas tiesības piešķirt "uzņēmumiem, kas nav elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklu vai pakalpojumu nodrošinātāji"[20].

12 — Šajā direktīvā izmantotajam terminam "piekļuves tiesības" [*rights of way*], šķiet, ir plašāka nozīme nekā [jēdziena] vispārpieņemtā nozīme tiesību sistēmās, kurās tiek izmantota angļu valoda (un, iespējams, citas valodas); tās ietver tiesības uzstādīt iekārtas uz, virs vai zem zemesgabala, nevis tikai tiesības to šķērsot. Lai novērstu pārpratumu, šo secinājumu tekstā es šo terminu esmu ietvērusi pēdiņās, tādējādi norādot, ka tas ir lietots šīs direktīvas izpratnē.

13 — Pamatdirektīvas 26. pants.

14 — Atļauju izsniegšanas direktīvas preambulas 3. apsvērums. Skat. arī 3. panta 1. punktu.

15 — Atļauju izsniegšanas direktīvas 1. panta 1. punkts.

16 — Atļauju izsniegšanas direktīvas 3. panta 2. punkts. Skat. arī preambulas 8. apsvērumu.

17 — Atļauju izsniegšanas direktīvas preambulas 7. apsvērums. Vispārējā atļauja ir tiesiskais ietvars, ar kura palīdzību dalībvalsts "[saskaņā ar šo direktīvu] sniedz[..] tiesības nodrošināt elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklus vai pakalpojumus un nosak[a] nozarei raksturīgos pienākumus, kas var attiekties uz visiem vai īpašiem [konkrētiem] elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklu un pakalpojumu veidiem [..]": Atļauju izsniegšanas direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts. Atļauju izsniegšanas direktīvas pielikumā ir paredzēti nosacījumi, kas var tikt piemēroti vispārējās atļaujas izsniegšanas gadījumā.

18 — Atļauju izsniegšanas direktīvas 4. pants. Skat. arī preambulas 10. apsvērumu.

19 — Skat. iepriekš 6. punktu.

20 — Atļauju izsniegšanas direktīvas preambulas 14. apsvērums.

13. Arī uzņēmumam, kam ir izsniegta vispārējā atļauja un kas nodrošina elektronisko sakaru tīklus un pakalpojumus, ir jābūt tiesībām "pārrunāt savstarpēju savienojumu [starpsavienojumu] ar citiem [..] pakalpojumu nodrošinātājiem [sniedzējiem], un, nepieciešamības gadījumā, iegūt savstarpēju savienojumu [starpsavienojumu] vai piekļuvi tiem [..] saskaņā ar [Piekļuves direktīvas] nosacījumiem" [21].

14. Ja dalībvalsts ievieš "administratīv[us] maksājum[us] [maksas] [..] uzņēmumiem, kas nodrošina pakalpojumu vai tīklu saskaņā ar vispārējo atļauju [..], vai uzņēmumiem, kuriem ir piešķirtas izmantošanas tiesības", tad šādām maksām ir jāatbilst Atļauju izsniegšanas direktīvas 12. panta 1. punktā minētajiem nosacījumiem. Tādējādi tajās:

"a) iekļauj tikai tās administratīvās izmaksas, kas radīsies 6. panta 2. punktā minētās vispārēju atļauju izsniegšanas programmas, izmantošanas tiesību un īpašu pienākumu pārvaldē, kontrolē un ieviešanā, kas var iekļaut [..] reglamentējošo [regulēšanas] darbu, kas saistīts ar sekundāro tiesību aktu un administratīvo lēmumu, tādu kā lēmumu par piekļuvi un savstarpēju savienojumu [starpsavienojumu], sagatavošanu un ieviešanu; un

b) tiek uzlikt[as] individuāliem uzņēmumiem objektīvā, caurskatāmā [pārskatāmā] un samērīgā veidā, kas samazina papildu administratīvās izmaksas un saistītus maksājumus [maksas]."

15. Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantā ir paredzēts:

"Dalībvalstis var ļaut attiecīgajai iestādei uzlikt tādu maksu par tiesībām izmantot radio frekvences vai numurus vai par tiesībām uzstādīt iekārtas uz, virs vai zem valsts vai privātā īpašuma, kas atspoguļo nepieciešamību nodrošināt optimāl[u] šo resursu izmantošanu. Dalībvalstis nodrošina to, ka šādas maksas ir objektīvi pamatotas, caurskatāmas [atklātas], nediskriminējošas un samērīgas attiecībā uz to paredzēto mērķi [nolūku], un ņem vērā [Pamatdirektīvas] 8. pantā minētos mērķus." [22]

– Piekļuves direktīva

16. Piekļuves direktīva "saskaņo veidu, kādā dalībvalstis reglamentē piekļuvi elektroniskajiem [elektronisko] komunikāciju [sakaru] tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām, un to savstarpējo savienojumu [starpsavienojumu]" [23]. Tajā ir teikts, ka "operatoram var piederēt attiecīgais tīkls vai iekārtas, vai viņš to daļu vai visu var nomāt" [24].

17. "Piekļuve" nozīmē "iekārtu un/vai pakalpojumu ekskluzīvas vai neekskluzīvas pieejas sniegšanu citam uzņēmumam ar konkrētiem nosacījumiem, lai sniegtu elektronisko komunikāciju [sakaru] pakalpojumus". Tā ietver "piekļuvi tīkla elementiem un ar tiem saistītām iekārtām, kas var iekļaut iekārtu savienojumu ar vadiem vai bez [..], piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, ietverot ēkas, līnijas un stabus; piekļuvi atbilstīgām programmatūras sistēmām, [..], piekļuvi fiksētajiem un mobilajiem tīkliem [..]" [25].

18. "Savstarpējs savienojums [starpsavienojums]" ir "viena un tā paša vai dažādu uzņēmumu publisko komunikāciju [sakaru] tīklu fizisks un loģisks savienojums, lai ļautu viena uzņēmuma lietotājiem sazināties ar tā paša vai cita uzņēmuma lietotājiem vai piekļūt pakalpojumiem, ko sniedz cits uzņēmums" [26].

21 — Atļauju izsniegšanas direktīvas 4. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

22 — Lai gan šīs tiesību normas angļu valodas redakcijā (kā lielākajā daļā valodu redakciju) runa ir par tiesībām uzstādīt *iekārtas* (*facilities*) un nepieciešamību nodrošināt optimālu *resursu* (*resources*) izmantošanu, dažās valodu redakcijās (īpaši spāņu, franču un portugāļu) abos gadījumos ir lietots vārds "resursi". Atšķirība starp abiem šiem vārdiem ir jāpatur prātā, lasot secinājumus kādā no pēdējās minētās grupas valodām, īpaši saistībā ar 13. panta pirmā teikuma izpratni un kontekstā ar otro uzdoto jautājumu.

23 — Piekļuves direktīvas 1. panta 1. punkts.

24 — Piekļuves direktīvas preambulas 3. apsvērums.

25 — Piekļuves direktīvas 2. panta a) punkts.

26 — Piekļuves direktīvas 2. panta b) punkts.

Direktīva 2002/77/EK [27]

19. Direktīvā 2002/77 ir izklāstīti principi, kas piemērojami konkurencei elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu tirgos. 2. panta 3. punktā ir noteikts, ka "dalībvalstis nodrošina, ka netiek uzlikti vai saglabāti ierobežojumi elektronisko komunikāciju [sakaru] pakalpojumu nodrošināšanai [..] caur infrastruktūru, ko nodrošina trešās personas, vai [..] kopīgi lietojot tīklus, citas iekārtas vai abonentpunktus". Tas neierobežo 2002. gada paketes direktīvu normu iedarbību.

Valsts tiesību normas

20. Spānija 2002. gada paketi transponēja ar Vispārējo likumu Nr. 32/2003 [28]. Vispārējā likuma 49. panta 3. punktā ir noteikts:

"[..] to maksu mērķis, kuras ir saistītas ar publisko radiofrekvenču, numurēšanas un valsts/pašvaldības īpašuma izmantošanu, kas nepieciešama elektronisko sakaru tīkla izveidei, ir nepieciešamība nodrošināt šo resursu optimālu izmantošanu, ņemot vērā tā īpašuma vērtību, kuru nodod izmantošanā, un ierobežotos resursus. Šiem maksājumiem jābūt nediskriminējošiem, pārskatāmiem, objektīvi pamatotiem un konkrētajam mērķim atbilstošiem.

[..]"

21. Saskaņā ar Spānijas likumiem pašvaldībām sakaru nozarē ir zināma fiskālā autonomija. Ar Karaļa Dekrētlikumu Nr. 2/2004 [29] tika apstiprināts pašvaldību nodokļu un nodevu likuma grozītais teksts [30]. Ar to pašvaldību iestādēm tika piešķirtas pilnvaras ieturēt maksu par pašvaldībai piederošu zemesgabalu un it īpaši platību, kas atrodas zem, uz vai virs pašvaldības ceļiem, izmantošanu privātiem mērķiem vai īpašām to izmantošanas tiesībām [31].

22. Pastāv divas atšķirīgas maksājamās maksas aprēķina bāzes. Saskaņā ar vispārīgo formulu, ja īpašums nav piederējis valstij/pašvaldībai, maksas apmērs tiek aprēķināts, izmantojot īpašuma izmantošanas tirgus vērtību [32]. Saskaņā ar speciālo formulu maksa tiek balstīta uz 1,5 % no operatora bruto apgrozījuma attiecīgajā pašvaldībā (atskaitot starpsavienojuma izmaksas) [33]. Pēdējā minētā formula acīmredzot tiek izmantota intensīvas izmantošanas gadījumos un tad, kad ir grūti konstatēt vērtību tādu zemesgabalu izmantošanai, kas atrodas valsts/pašvaldības īpašumā. Vispārīgā formula tiek piemērota mazāk intensīvas vai gadījuma rakstura izmantošanas gadījumos. Speciālo formulu nedrīkst izmantot, lai aprēķinātu maksu, kas tiek ieturēta no mobilās telefonijas operatoriem.

23. Torremajoras [*Torremayor*], Santaamaljas [*Santa Amalia*] un Tudelas [*Tudela*] pašvaldības ir to pašvaldību vidū, kas ir īstenojušas Vispārīgā likuma un Karaļa dekrēta prasības [34].

27 — Komisijas 2002. gada 16. septembra Direktīva [2002/77/EK] par konkurenci elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu tirgū [(konkurences direktīva)] (OV L 249, 21. lpp.).

28 — *Ley General de Telecomunicaciones* (turpmāk tekstā – "Vispārējais likums").

29 — *Real Decreto legislativo 2/2004, de 5 de marzo, por el que se aprobó el texto refundido de la Ley Reguladora de les Haciendas Locales* (turpmāk tekstā – "Karaļa dekrēts").

30 — *Texto refundido de la ley reguladora de las haciendas locales.*

31 — Karaļa dekrēta 20. panta 1. un 3. punkts.

32 — Karaļa dekrēta 24. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

33 — Karaļa dekrēta 24. panta 1. punkta c) apakšpunkts.

34 — Šķiet, ka apmēram 1390 pašvaldības ir pieņēmušas attiecīgus noteikumus, kas ir balstīti uz vienu no diviem noteikumu paraugiem, kurus izstrādājusi *Federación Española de Municipios y Provincias* [Spānijas pašvaldību un provinču federācija]. Spānijā pavisam ir vairāk nekā 8000 pašvaldību.

24. Torremajoras pašvaldība ar maksu apliek:

"[..] zemes zem, uz vai virs pašvaldību autoceļiem privātu izmantošanu vai izmantošanu īpašiem mērķiem, un to piemēro uzņēmumu vai iestāžu, kas izmanto valsts/pašvaldības īpašumu, lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, vai attiecas uz vairumu vai lielu daļu iedzīvotāju, labā" [35].

25. Mobilā telefonija ir pakalpojums, kam ir piemērojama šī maksa [36].

26. *Ordenanza Fiscal Torremayor* 2. panta 2. punktā ir noteikts, ka īpašu izmantošanas tiesības esamību var konstatēt, ja "[sabiedriskā] pakalpojuma sniegšanai vienmēr tiek izmantotas antenas, iekārtas vai tīkli, kas fiziski aizņem zemi uz, virs vai zem pašvaldību autoceļiem, neatkarīgi no tā, kas ir to īpašnieks".

27. 3. panta 1. punktā ir noteikts, kas tiek aplikts ar maksu. 3. panta 2. punktā ir teikts:

"[..] uzņēmumi un iestādes, kas minēti 1. punktā, tiek uzskatīti par subjektiem, kas apliekami ar maksu, neatkarīgi no tā, vai tie ir attiecīgo tīklu īpašnieki, kurus izmantojot, tiek veikta sabiedrisko pakalpojumu piegāde, vai, neesot šo tīklu īpašniekiem, tiem tomēr ir šo tīklu izmantošanas, piekļuves vai starpsavienojumu tiesības."

28. Santaamaljas pašvaldība ir pieņēmusi identiskus noteikumus [37]. Tudelas pašvaldības pieņemtie noteikumi [38] ir līdzīgi.

29. Pašvaldības šīs maksas aprēķināšanai izmanto vienu un to pašu formulu.

30. Lai aprēķinātu maksājamo summu, pamatmaksa tiek reizināta ar koeficientu, kas atspoguļo maksu maksājošā operatora tirgus daļu. Pamatmaksa tiek aprēķināta, izmantojot formulu, kurā izmantotie reizinātāji ir aprēķinātais vidējais telefona izmantojums uz katru pilsētas administratīvo vienību, mobilās telefonijas izmantošanas īpatsvars, pašvaldības teritorijā uzstādīto fiksētā telefona līniju skaits, pašvaldības iedzīvotāju skaits un aprēķinātais vidējais telefonijas un pakalpojumu izmantojums uz katru mobilo tālruni.

31. Piemēram, 2008. gadā Tudelas [pašvaldība] no *Vodafone* ieturēja maksu EUR 41 348 apmērā (pamatojoties uz tā tirgus daļu – 32,54 %), bet no *Orange* – EUR 21 830 (pamatojoties uz tā tirgus daļu – 17,18 %).

Pamattiesvedība un prejudiciālie jautājumi

32. Mobilās telefonijas operatori, kas savu pakalpojumu sniegšanas nolūkā izmanto citiem uzņēmumiem piederošas iekārtas, visu minēto pašvaldību noteikumus pārsūdzēja Spānijas tiesās.

35 — *Ordenanza Fiscal reguladora de la tasa por aprovechamiento del dominio público a favor de empresas explotadoras de servicios de suministros de interés general*, ko pieņēmusi *Ayuntamiento de Torremayor* (turpmāk tekstā – "*Ordenanza Fiscal Torremayor*") 2. panta 1. punkts.

36 — *Ordenanza Fiscal Torremayor* 2. panta 3. punkts.

37 — *Ordenanza Fiscal reguladora de la tasa por aprovechamiento especial del dominio público local a favor de empresas explotadoras de servicios de suministros de interés general*, ko apstiprinājusi *Pleno del Ayuntamiento de Santa Amalia* (turpmāk tekstā – "*Ordenanza Fiscal Santa Amalia*").

38 — *Ordenanza Fiscal reguladora de las tasas por la utilización privativa o aprovechamiento especial del dominio público local por empresas explotadoras de servicios de telefonica móvil en el término municipal de Tudela* (turpmāk tekstā – "*Ordenanza Fiscal Tudela*").

33. *Vodafone España, S.A.* (turpmāk tekstā – "*Vodafone*") pieteikums, ar ko tā apstrīdēja *Ordenanza Fiscal Santa Amalia* un *Ordenanza Fiscal Tudela*, kā arī *France Telecom España, S.A.* (turpmāk tekstā –"*Orange*") pieteikums, ar ko tā apstrīdēja *Ordenanza Fiscal Torremayor*, tika noraidīts. Par katru tiesas nolēmumu tika iesniegta atsevišķa apelācijas sūdzība *Tribunal Supremo* (Augstākajā tiesā), kas nolēma uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Atļauju izsniegšanas direktīvas] 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek liegts pieņemt tādu valsts tiesisko regulējumu, kas pieļauj uzlikt maksu par tiesībām uzstādīt iekārtas uz pašvaldības zemesgabala no uzņēmumiem, kas, nebūdami tīkla īpašnieki, to izmanto, lai sniegtu mobilās telefonijas pakalpojumus?

2) Vai gadījumā, ja šādas maksas ieturēšana ir saderīga ar [Atļauju izsniegšanas direktīvas] 13. pantu, nosacījumi, saskaņā ar kuriem pārsūdzētajos pašvaldības noteikumos ir paredzēta šādas maksas samaksa, atbilst objektivitātes, samērīguma un nediskriminācijas principiem, kas paredzēti minētajā pantā, kā arī nepieciešamībai nodrošināt attiecīgo resursu optimālu izmantošanu?

3) Vai [Atļauju izsniegšanas] direktīvas 13. pantam ir jāatzīst tieša iedarbība?"

34. Ar Tiesas 2011. gada 18. marta rīkojumu šīs trīs lietas tika apvienotas.

35. Rakstveida paskaidrojumus ir iesniegusi Spānijas valdība, Polijas valdība, Eiropas Komisija, *Vodafone*, *Orange* un Tudelas pašvaldība.

36. 2012. gada 18. janvāra Tiesas sēdē mutvārdu apsvērumus sniedza visi lietas dalībnieki, izņemot Polijas valdību.

Lietas faktiskie apstākļi

37. Uzskatu, ka pirms prejudiciālajiem jautājumiem būtu lietderīgi gūt izpratni par galvenajiem telekomunikāciju darbības aspektiem un iemesliem, kādēļ mobilās telefonijas operatori izmanto iekārtas, kas pieder citiem [39].

38. Telekomunikācija nozīmē informācijas pārraidi un uztveršanu lielā attālumā. Tai ir nepieciešams: i) raidītājs, kas informāciju pārvērš signālā, ii) signāla nesējs un iii) uztvērējs, kas signālu pārvērš informācijā. Ierīce, kas vienlaikus darbojas kā raidītājs un uztvērējs, tiek dēvēta par raiduztvērēju. Mobilais tālrunis ir raiduztvērējs, jo tas var gan pārvērst signālā balss ziņojumu, gan arī uztvert un pārvērst signālus, kas ietver balss ziņojumu.

39. Vairāku raidītāju un uztvērēju kopums var veidot tīklu. Šādā tīklā var tikt izmantots maršrutētājs, kas nodrošina, ka pārraidīto signālu uztver atbilstošais saņēmējs. Ja signāls tiek pārraidīts lielā attālumā, tā pastiprināšanai var izmantot atkārtotāju. Tādējādi "elektronisko sakaru tīkls" sastāv no "pārraides sistēmas un, attiecīgos gadījumos, komutācijas vai maršrutizācijas ierīces un cit[iem] resurs[iem], kas ļauj signālus pārraidīt pa vadiem, pa radio, ar optiskiem vai citiem elektromagnētiskiem līdzekļiem [..]" [40].

39 — Gatavojot šo faktisko apstākļu pārskatu, lielā mērā varēju paļauties uz informatīvajām Starptautiskās telekomunikāciju savienības un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas uzturētajām interneta vietnēm.

40 — Skat. Pamatdirektīvas 2. panta a) punktu. Direktīvas 2009/140 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā šī definīcija tika aizstāta ar jaunu, līdzīgu definīciju.

40. Informācija var tikt pārraidīta, izmantojot bezvadu tehnoloģiju vai ar pārraides ierīces (vada vai kabeļa) starpniecību. Radioviļņi un optiskā šķiedra ir [informācijas] nesēja veidi. Mobilās telefonijas operatori kā nesēju pārsvarā izmanto radioviļņus, savukārt fiksētās telefonijas operatori vairāk izmanto kabeļus un citus fiziskus līdzekļus.

41. Mobilās telefonijas operatoriem ir vajadzīga piekļuve fiksētajiem un mobilajiem tīkliem, lai sniegtu saviem klientiem "elektronisko sakaru pakalpojumu" jeb "pakalpojumu, ko parasti nodrošina par atlīdzību un kas pilnīgi vai galvenokārt sastāv no signālu pārraidīšanas elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklos"[41].

42. Ja attiecīgajam operatoram pieder tīkls, tā klienti var zvanīt un saņemt zvanus no citiem tā paša tīkla klientiem. Šādam operatoram var piederēt visa vai daļa no tīkla infrastruktūras, kas tam ļauj sniegt attiecīgos pakalpojumus. Tomēr tā klienti vēlas sazināties arī ar tādu operatoru klientiem, kas sniedz līdzīgus pakalpojumus, bet ietilpst citā tīklā, kas pieder citiem uzņēmumiem, kas var būt (bet var arī nebūt) konkurenti. Šiem klientiem var būt mobilais vai fiksētais tālrunis, vai arī abi, un katrs no tiem var tikt izmantots dažādos tīklos.

43. Tādējādi elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem, lai saviem klientiem nodrošinātu iespēju izdarīt un saņemt zvanus, ir vajadzīgs starpsavienojums ar tīkliem un piekļuve tādai infrastruktūrai kā maršrutētāji vai optiskās šķiedras, vai vara kabeļi, kas pieder citiem uzņēmumiem. Starpsavienojums ir īpašs piekļuves veids, kas izveidots starp publisko tīklu operatoriem[42]. Operatori vienojas par cenu un slēdz līgumus par starpsavienojumu un citu piekļuves veidu izmantošanu.

Juridiskais vērtējums

Pirmais jautājums

44. *Tribunal Supremo* būtībā jautā, vai maksa, kas tiek ieturēta no uzņēmumiem, kas, nebūdami kāda esoša tīkla īpašnieki, to izmanto, lai nodrošinātu mobilo telefoniju, ir uzskatāma par maksu par "tiesībām uzstādīt iekārtas uz, virs vai zem valsts[/pašvaldības] vai privātā īpašuma, kas atspoguļo nepieciešamību nodrošināt optimāl[u] šo resursu izmantošanu", Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. panta izpratnē.

Tiesā izklāstītā argumentācija

45. *Tribunal Supremo*, *Vodafone*, *Orange*, Komisija un Polijas valdība uzskata, ka Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. panta teksts, skatīts kopsakarā ar pārējām 2002. gada paketes direktīvām, šādu interpretāciju neatbalsta. 13. pantā dalībvalstīm ir atļauts uzlikt maksu par infrastruktūras uzstādīšanu uz, virs vai zem valsts/pašvaldības īpašuma, taču ne par tās izmantošanu.

46. Pretstatā tam Spānijas valdība un Tudelas pašvaldība uzskata, ka šādos apstākļos mobilās telefonijas operatori aizņem valsts/pašvaldības īpašumu. Ja maksa tiktu piemērota vienīgi iekārtu īpašniekiem, tad fiksētās telefonijas operatori tiktu nostādīti neizdevīgos konkurences apstākļos, jo tiem pieder lielākā daļa tīklu; tas arī būtu pretrunā tehnoloģijas neitralitātes principam. Tādējādi Spānijas valdība argumentē, ka frāze "maksa par [..] tiesībām uzstādīt iekārtas" ietver arī maksu par šādu citiem uzņēmumiem piederošu iekārtu *izmantošanu*[43].

41 — Pamatdirektīvas 2. panta c) punkts.

42 — Skat. iepriekš 18. punktā izklāstīto definīciju.

43 — Savos rakstveida apsvērumos Tudelas pašvaldība, šķiet, pauž tādu pašu nostāju un sniedz 13. panta teleoloģisku interpretāciju. Kā vēl jo vairāk ir noskaidrojies tiesas sēdē, Tudelas pašvaldība vienlaikus argumentē, ka 13. panta pirmais teikums neaptver pamattiesvedībā aplūkojamo maksu un tādēļ tā esot varējusi to ieturēt (lai gan tā piekrīt, ka iekārtu izmantotāji aizņem pašvaldībai piederošos zemesgabalus tādā pašā veidā kā uzņēmumi, kas uzstāda iekārtas). Skat. arī tālāk 65.–70. punktu.

Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. panta nozīme

47. 13. pantā ir divi teikumi. Pirmajā teikumā ir paredzēts, ka dalībvalstis var uzlikt "tādu maksu par tiesībām izmantot radio frekvences vai numurus vai par tiesībām uzstādīt iekārtas uz, virs vai zem valsts vai privātā īpašuma, kas atspoguļo nepieciešamību nodrošināt optimāl[u] šo resursu izmantošanu". Gadījumam, ja dalībvalstis uzliek šādu maksu, otrajā teikumā ir paredzēts, ka tās "nodrošina, ka šādas maksas ir objektīvi pamatotas, caurskatāmas, nediskriminējošas un samērīgas attiecībā uz to paredzēto mērķi, un ņem vērā [Pamatdirektīvas] 8. pantā minētos mērķus".

48. Pirmajā teikumā dalībvalstīm ir atļauts uzlikt maksu saistībā ar trim konkrētiem gadījumiem (triju definētu tiesību piešķiršana), savukārt otrajā teikumā ir izklāstīti nosacījumi, kuriem šādai maksai ir jāatbilst. Maksas, kas atbilst dažiem vai visiem otrajā teikumā minētajiem nosacījumiem, bet netiek ieturētas saistībā ar vienu no pirmajā teikumā minētajiem gadījumiem, nevar tikt ieturētas.

49. Tādējādi pirmajā jautājumā runa ir par to, vai iekārtu, kas pieder citam uzņēmumam, izmantošana ir uzskatāma par gadījumu, kas var attaisnot tādas maksas piemērošanu, kas ietverta Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. panta pirmajā teikumā [44].

50. Uzskatu, ka tas tā nav.

51. Manuprāt, iekārtu uzstādīšana nozīmē, ka tiek izveidota plaša mēroga fiziska infrastruktūra, kuras izmantošana ļauj nodrošināt elektronisko sakaru tīklus un sniegt attiecīgus pakalpojumus. Pienākums maksāt maksu 13. panta izpratnē ir uzņēmumam, kas ir tiesīgs uzstādīt šādas iekārtas – neatkarīgi no tā, kam tās pieder.

52. Tā kā attiecīgajā direktīvā nav konkrētas definīcijas, manuprāt, jēdziens "iekārtas" ir jāsaprot kā fiziski līdzekļi vai aprīkojums, kas nepieciešams, lai kaut ko paveiktu. Telekomunikāciju kontekstā tas nozīmē fizisku aprīkojumu, kas nepieciešams, lai panāktu informācijas pārraidi un uztveršanu lielā attālumā. Un šāda aprīkojuma "uzstādīšana" var tikai nozīmēt, ka tas tiek fiziski ierīkots, lai tas kādu laiku varētu darboties šajā nolūkā.

53. Šādas interpretācijas pamatā ir Pamatdirektīvas 2. panta e) punkts, kurā ir teikts, ka "saistītas iekārtas" nozīmē tādas "iekārtas, kas saistītas ar elektronisko telekomunikāciju [sakaru] tīklu un/vai elektronisko telekomunikāciju [sakaru] pakalpojumu, kas ļauj un/vai atbalsta pakalpojumu nodrošināšanu caur minēto tīklu un/vai pakalpojumu" [45]. Piekļuve iekārtām ietver arī "piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, ietverot ēkas, līnijas un stabus [mastus]" [46]. "Iekārtu" koplietošana nozīmē "fizisku līdzāsatrašanos un vadu, ēku, stabu [mastu], antenu vai antenu sistēmu kopēju izmantošanu [koplietošanu]" [47].

54. Tādējādi, skatot 13. pantu kopsakarā ar šīm definīcijām pārējās saistītajās direktīvās, var pieņemt, ka terminu "iekārtas" var interpretēt vienīgi tā, ka tas nozīmē fizisku infrastruktūru, kas ļauj nodrošināt elektronisko sakaru tīklus un sniegt attiecīgos pakalpojumus.

55. Šādu interpretāciju apstiprina 13. panta priekšmets un nolūks.

44 — Tādējādi šis jautājums atšķiras no tā, kas aplūkots 2005. gada 8. septembra spriedumā apvienotajās lietās C-544/03 un C-545/03 *Mobistar* un *Belgacom* (Krājums, I-7723. lpp.), kurā runa bija par ikgadēju nodokli, ar ko tiek aplikts infrastruktūras (torņbalstu, mastu un antenu) īpašums, EKL 49. panta (tagad – LESD 56. pants) un attiecīgajā laikā telekomunikāciju tirgiem piemērojamo Kopienas konkurences tiesību aktu kontekstā.

45 — Kā teikts Pamatdirektīvas grozītajā redakcijā, "saistītās iekārtas" ietver "ēkas vai ievadus ēkās, ēku iekšējo instalāciju, antenas, torņus un citas atbalsta konstrukcijas, kabeļu šahtas, cauruļvadus, stabus [mastus], kabeļu akas un sadales punktus"; skat. Direktīvas 2009/140 1. panta 2. punkta e) apakšpunktu.

46 — Piekļuves direktīvas 2. panta a) punkts.

47 — Pamatdirektīvas preambulas 23. apsvērums. Mana interpretācija par Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantā minēto terminu "iekārtas" neizslēdz, ka šim pašam terminam 2002. gada paketes pārējās direktīvās var būt piešķirta plašāka nozīme. Skat., piemēram, Universālā pakalpojuma direktīvas I pielikuma B daļu.

56. 13. pantā dalībvalstis tiek pilnvarotas ieturēt maksu, jo iekārtu uzstādīšana izpaužas kā tāda valsts/pašvaldības (vai privāta) īpašuma izmantošana, kas samazina šā īpašuma izmantojamību citām vajadzībām un nolūkiem.

57. No 13. panta netieši izriet, ka "piekļuves tiesības" ir "ierobežoti" resursi, tāpat kā radiofrekvences un numuri[48]. Tādēļ to izmantošana ir jāpārvalda. 13. pantā dalībvalstīm tiek atļauts to darīt ar tādas maksas palīdzību, kas "atspoguļo nepieciešamību nodrošināt optimāl[u] šo resursu izmantošanu".

58. Piemēram, masta uzstādīšana uz valsts/pašvaldības zemesgabala nozīmē, ka nevar tikt piešķirtas dažas citas ar šo zemesgabalu saistītas "piekļuves tiesības". Valsts pārvaldes iestādes var arī liegt mastu uzstādīšanu, piemēram, pilsētas centrā vai meža tuvumā. Šajā ziņā likumdevējs piekrita tam, ka "iekārtu kopēja izmantošana [koplietošana] var dot labumu pilsētu plānojumam, sabiedrības veselības vai vides aizsardzībai, un valsts pārvaldes [regulēšanas] iestādēm tā būtu jāveicina, pamatojoties uz brīvprātīgiem nolīgumiem"[49], un ka "elektronisko komunikāciju [sakaru] tirgum un ar to saistītās infrastruktūras attīstībai var būt nelabvēlīga ietekme uz vidi un ainavu"[50]. Atšķirībā no Tudelas pašvaldības nepiekrītu tam, ka, vispārīgi ņemot, valstij/pašvaldībai piederoši zemesgabali ir mazāk ierobežoti resursi nekā numuri un radiofrekvences. Nepiekrītu arī tam, ka 13. pantā ir sniegts pamatojums maksas piemērošanai visām personām, kas *gūst labumu* no iekārtām, kas uzstādītas uz šādiem zemesgabaliem.

59. Nepiekrītu arī Spānijas valdībai, ka tas, ka mobilās telefonijas operators *izmanto* cita uzņēmuma iekārtas, "piekļuves tiesību" pieejamību ietekmē tādā pašā veidā kā iekārtu uzstādīšana. Tudelas pašvaldība arī apgalvoja, ka šāda izmantošana ir uzskatāma par valsts/pašvaldības īpašuma izmantošanas veidu. Šķiet, ka tas ir pārpratums.

60. Ja uzņēmums zem valsts/pašvaldības autoceļa ierīko kabeli signālu pārraidīšanai (starp fiksētiem tālruņiem vai starp mobilo un fiksēto tālruni), tad "piekļuves tiesības" ir nepieciešamas tieši kabeļa uzstādīšanai – līdz brīdim, kad kabelis ir uzstādīts. Kad tas ir uzstādīts, tad neatkarīgi no kabelī pārraidīto signālu skaita kabeļa izmantošana nemaina "piekļuves tiesību" pieejamību[51]. Tas tiesa, ka izmantotāji, kas nav uzņēmumi, kas uzstāda iekārtas, arī gūst labumu no "piekļuves tiesībām", kas piešķirtas minētajiem uzņēmumiem. Tomēr konkurējošā tirgū ir jāpieņem, ka saskaņotā šādas izmantošanas (t.i., "piekļuves") cena ietver atlīdzību par šādu ieguvumu.

61. Turklāt tāda 13. panta interpretācija, ka tas dalībvalstīm ļauj uzlikt maksu par iekārtu izmantošanu, diez vai atbilst Pamatdirektīvas 8. pantā minētajiem mērķiem[52].

62. Šīs direktīvas 8. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka valsts pārvaldes iestādēm ir jānodrošina, ka "nepastāv konkurences kropļošana vai ierobežošana elektronisko komunikāciju [sakaru] nozarē". Tiesa ir spriedusi, ka šā mērķa sasniegšana "var tikt nodrošināt[a] tikai tad, ja tiek nodrošināta dažādu saimnieciskās darbības subjektu iespēju vienlīdzība"[53].

48 — Tas atbilst ES un tās dalībvalstu saistībām Pasaules Tirdzniecības Organizācijas (turpmāk tekstā – "PTO") ietvaros attiecībā uz telekomunikāciju tīklu un pakalpojumu regulēšanu. PTO 1996. gada 24. aprīļa pakalpojumu standartos [*Reference Paper*] ir noteikts, ka "jebkādas ierobežotu resursu (t.sk. frekvenču, numuru un piekļuves tiesību) piešķiršanas un izmantošanas procedūras tiks īstenotas objektīvi, laikus, atklāti un nediskriminējoši" (6. punkta pirmais teikums). Pamatdirektīvas preambulas 29. apsvērumā ir minētas ES un tās dalībvalstu saistības pret PTO attiecībā uz standartiem un telekomunikāciju tīklu un pakalpojumu reglamentējošo ietvaru.

49 — Pamatdirektīvas preambulas 23. apsvērums.

50 — Piekļuves direktīvas preambulas 24. apsvērums.

51 — Šķiet acīmredzami, ka jebkurš uzņēmums šādas iekārtas var izmantot atbilstoši to paredzētajam nolūkam vienīgi *pēc* to uzstādīšanas.

52 — Atsauce uz šīs direktīvas 8. pantu Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantā tika iekļauta pēc tam, kad Parlamentā bija paustas bažas, ka atšķirības starp dalībvalstīs pastāvošajām lietotāju maksas sistēmām rada šķēršļus iekšējam tirgum. Skat. Atļauju izsniegšanas direktīvas grozīto projektu (COM(2001) 372, galīgā redakcija, 4. lpp.).

53 — Skat. arī 2011. gada 10. marta spriedumu lietā C-85/10 *Telefónica Móviles* (Krājums, I-1575. lpp., 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

63. Manuprāt, iespēju vienlīdzība netiek nodrošināta, ja uzņēmumi, kuriem pieder iekārtas, kas tiek izmantotas nolūkā nodrošināt elektronisko sakaru tīklus un sniegt attiecīgos pakalpojumus, maksu, kas samaksāta par tiesībām tās uzstādīt, var atgūt, nosakot cenas līgumos ar operatoriem, kas šīs iekārtas izmanto, ja, kā tas ir bijis izskatāmajā pamattiesvedībā, arī šiem operatoriem ir pienākums maksāt pašvaldībai maksu par iekārtu izmantošanu. Šādos apstākļos tiek izkropļota konkurence, jo iekārtas izmantotājam ir dubults finansiāls slogs. Tas varētu atturēt operatorus no ienākšanas tirgū, un līdz ar to varētu pieaugt cenas, ko maksā patērētāji.

64. Atkarībā no maksas apmēra cita uzņēmuma iekārtu izmantošanas aplikšana ar maksu varētu rosināt gan jaunus, gan esošos operatorus ieguldīt savu iekārtu uzstādīšanā un izmantot pašiem savu tīklu, nevis censties iegūt piekļuvi citu uzņēmumu iekārtām. Lai gan nevēlos radīt priekšstatu, ka ieguldījumi jaunā infrastruktūrā nevar veicināt konkurences apstākļus un mazināt tādu uzņēmumu dominējošo stāvokli, kuriem pieder ievērojama daļa no pastāvošās infrastruktūras, tomēr ir jāņem vērā arī citas bažas – ka var rasties papildu spiediens uz iespējām iegūt "piekļuves tiesības" un var palielināties pakalpojumu sniegšanas izmaksas. Tas diez vai atbilst tam, ka dalībvalstīm ir jāveicina iekārtu un īpašuma koplietošana [54] un arī faktiski jāizmanto šī atbildība, "veicinot efektivitāti, ilgstošu konkurenci un sniedzot maksimālu labumu lietotājiem" [55].

65. Visbeidzot, man šķiet, ka Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantu nevar interpretēt tā, ka tas ir piemērojams arī maksām par citam uzņēmumam piederošas iekārtas izmantošanu, jo šāda izmantošana vienkārši neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.

66. Atļauju izsniegšanas direktīvas nolūks ir izveidot tiesisko ietvaru, kas "sniegtu brīvību nodrošināt elektronisko komunikāciju [sakaru] tīklus un pakalpojumus, tikai saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti šajā direktīvā" [56], kā arī saskaņot un vienkāršot atļauju izsniegšanas noteikumus un nosacījumus [57]. Izklāstītie nosacījumi attiecas uz vispārējo atļauju izsniegšanu par elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem, uz tiesībām izmantot radiofrekvences un numurus, kā arī uz tiesībām uzstādīt iekārtas [58].

67. Tādējādi maksa ietilpst Atļauju izsniegšanas direktīvas piemērošanas jomā, ja tā tiek ieturēta saistībā ar pieeju elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu tirgiem vai tādiem resursiem kā numuri, radiofrekvences un "piekļuves tiesības". Ja tas tā ir, dalībvalstis ir tiesīgas uzlikt maksas vienīgi 12. un 13. pantā minētajā nolūkā un ievērojot tur izklāstītos nosacījumus [59]. Tās nedrīkst uzlikt nekādas citas maksas. Šāds secinājums atbilst Tiesas nolēmumam, ka dalībvalstis nedrīkst ieturēt maksas saistībā ar atļauju izsniegšanas procedūrām, kādas nav paredzētas Direktīvā 97/13 [60], kas tika atcelta ar Pamatdirektīvu [61]. Tādēļ atšķirībā no Tudelas pašvaldības neuzskatu, ka dalībvalstij būtu izvēles brīvība ieturēt jebkādu maksu, kurai nav piemērojams Atļauju izsniegšanas direktīvas 12. vai 13. pants.

54 — Pamatdirektīvas 12. panta 1. punkts. Tik tiešām, apstākļos, par kādiem ir runa šīs pašas direktīvas 12. panta 2. punktā un preambulas 23. apsvērumā, dalībvalstis ir tiesīgas pieprasīt, lai tiktu īstenota iekārtu koplietošana.

55 — Piekļuves direktīvas 5. panta 1. punkts.

56 — Atļauju izsniegšanas direktīvas preambulas 3. apsvērums.

57 — Atļauju izsniegšanas direktīvas 1. panta 1. punkts.

58 — Atļauju izsniegšanas direktīvas pielikumā ir iekļauts izsmeļošs to nosacījumu uzskaitījums, kurus var pievienot vispārējai atļaujai (A daļa), tiesībām izmantot radiofrekvences (B daļa) un tiesībām izmantot numurus (C daļa).

59 — Nepiekrītu Komisijai, ka 13. pantā ir ietverta atkāpe no 12. panta noteikumiem. Abās normās ir aprakstīti atsevišķi gadījumi, kuros, iespējams, var piemērot maksu. Teksts arī ļauj saprast, ka abās normās minētās maksas neizslēdz viena otru, jo 12. pantā ir paredzēts, piemēram, ka administratīvi noteikta maksa var tikt piemērota uzņēmumiem, kuriem ir piešķirtas izmantošanas tiesības, savukārt 13. pantā dalībvalstīm ir atļauts ieturēt maksu, ņemot vērā šīs tiesības. Katrā ziņā par 12. panta interpretāciju ir runa citās lietās, kas pašlaik tiek izskatītas Tiesā: skat., piemēram, spriedumu lietā C-485/11 Komisija/Francija.

60 — 2011. gada 21. jūlija spriedums lietā C-284/10 *Telefónica de España* (Krājums, I-6991. lpp., 19. punkts un tajā minētā judikatūra). Universālā pakalpojuma direktīvas 13. pantā dalībvalstīm ir atļauts ieviest ar universālā pakalpojuma saistībām saistīto neto izmaksu kopīgas segšanas mehānismu.

61 — Skat. iepriekš 8. punktu.

68. Maksa, par kādu ir runa pamattiesvedībā, tiek uzlikta saistībā ar piekļuvi iekārtām (un starpsavienojumu ar tām), kuras pieder citam uzņēmumam, un tādēļ tai ir piemērojama Piekļuves direktīva.

69. Piekļuves direktīva "izveido tiesības un pienākumus operatoriem un uzņēmumiem, kas vēlas saņemt savstarpēju savienojumu un/vai piekļuvi to [operatoru] tīkliem vai ar tiem saistītām iekārtām"[62]. Tā ir balstīta uz izpratni, ka "daži uzņēmumi [savu pakalpojumu sniegšanai] izmanto citu uzņēmumu nodrošināto infrastruktūru [..]"[63] un ka "atvērtā konkurences tirgū nevajadzētu būt ierobežojumiem, kas kavē uzņēmumus savā starpā vienoties par piekļuves un savstarpējā savienojuma pasākumiem [nodrošināšanu]"[64]. 5. pantā ir aprakstītas valsts regulējošo iestāžu pilnvaras un atbildība attiecībā uz piekļuvi un starpsavienojumu, kā arī minēti apstākļi, kādos ir pieļaujama valdības iejaukšanās, ja komerciālās sarunas noslēdzas bez panākumiem, lai veicinātu un nodrošinātu adekvātu piekļuvi, starpsavienojumus un pakalpojumu sadarbspēju[65]. Šī atbildība ir jāizmanto, "veicinot efektivitāti, ilgstošu konkurenci un sniedzot maksimālu labumu lietotājiem"[66]. Šajā nolūkā valsts pārvaldes iestādes drīkst uzlikt uzņēmumiem pienākumu sniegt piekļuvi un izveidot starpsavienojumu kā līdzekli, lai palielinātu konkurenci, kā arī noteiktu Piekļuves direktīvas 9.–13. pantā paredzētos pienākumus[67].

70. Piekļuves direktīvā nav paredzēts, ka [dalībvalstis] būtu tiesīgas no lietotājiem pieprasīt maksāt maksu par piekļuvi cita uzņēmuma iekārtām un starpsavienojumu ar tām[68]. Lai gan piekrītu tam, ka dalībvalstīm ir rīcības brīvība izvēlēties direktīvu transponēšanas formu un metodes, tomēr man šķiet, ka tāda veida maksa, par kādu ir runa pamattiesvedībā, ir uzskatāma par ievērojamu šķērsli mobilās telefonijas operatoru brīvībai sniegt savus pakalpojumus; turklāt tā nav piemērota, lai sasniegtu Piekļuves direktīvas vai pārējo saistīto direktīvu mērķus vai izpildītu kādu no pienākumiem, kas noteikti šo direktīvu ietvaros.

71. Tādēļ secinu, ka Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantā nav atļauts, ka dalībvalstis no mobilās telefonijas operatoriem ietur maksu par tādu iekārtu izmantošanu, kas uzstādītas valsts/pašvaldības īpašumā un kas pieder citam uzņēmumam, jo šādas maksas uzlikšana nav saistīta ar "piekļuves tiesībām".

Otrais jautājums

72. Otrajā jautājumā runa ir par Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. panta otrā teikuma nozīmi.

73. Kā jau norādīju, uzskatu, ka 13. pantā nav ietverts pamatojums tam, lai uzliktu tāda veida maksu, par kādu ir runa pamattiesvedībā[69]. Līdz ar to otrais jautājums ir lieks.

74. Tomēr gadījumam, ja Tiesa nepiekristu maniem secinājumiem par pirmo jautājumu, aplūkošu, ko nozīmē prasība, ka maksai ir jābūt "objektīvi pamatotai, [..] nediskriminējošai un samērīgai ar tās paredzēto nolūku"[70]. Valsts tiesas kompetencē būtu izlemt, vai aplūkojamās maksas atbilst šiem nosacījumiem.

62 — Piekļuves direktīvas 1. panta 2. punkts.

63 — Piekļuves direktīvas preambulas 6. apsvērums.

64 — Piekļuves direktīvas preambulas 5. apsvērums.

65 — Piekļuves direktīvas preambulas 6. apsvērums.

66 — Piekļuves direktīvas 5. panta 1. punkts.

67 — Piekļuves direktīvas 5. pants un 8. panta 1. punkts.

68 — It īpaši normās, kas dalībvalstīm zināmos apstākļos ļauj kontrolēt cenas tirgos, kuros nav iedarbīgas konkurences, kā arī piekļuves un starpsavienojuma izmaksas, nav atsauces nedz uz [dalībvalstu] tiesībām iekārtu izmantošanu aplikt ar maksu, nedz uz nepieciešamību ņemt vērā maksu, kas būtu maksājama, izveidojot, piemēram, izmaksu atgūšanas mehānismu vai cenu noteikšanas metodoloģiju.

69 — Skat. iepriekš 47.–71. punktu.

70 — Otrajā jautājumā nav minēta prasība ievērot atklātību.

75. Otrais jautājums arī attiecas uz frāzes "nepieciešamība nodrošināt [attiecīgo resursu] optimālu izmantošanu" nozīmi[71]. Šķiet, ka šī prasība ietilpst 13. panta pirmajā teikumā[72]. Ja maksa neatspoguļo šo nepieciešamību, tad otrajā teikumā minētie nosacījumi nav jāapsver.

Nosacījums, ka maksai ir jābūt objektīvi pamatotai

76. Manuprāt, maksa Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. panta izpratnē nav objektīvi pamatota, ja tās apmērs nav saistīts ar "ierobežoto" resursu izmantošanas intensitāti, kā arī šādas izmantošanas pašreizējo un nākotnes vērtību. Šajā ziņā Atļauju izsniegšanas direktīvā ir paredzēts, ka individuāliem uzņēmumiem var tikt uzliktas maksas par tiesībām uzstādīt iekārtas[73].

77. Manuprāt, dalībvalstis nav tiesīgas uzlikt tādas maksas par tiesībām uzstādīt iekārtas, kas šķietami atspoguļo nepieciešamību nodrošināt "piekļuves tiesību" optimālu izmantošanu, bet kas nav aprēķinātas, pamatojoties uz parametriem, kas saistīti ar šo mērķi, piemēram, uzņēmuma veiktās attiecīgā īpašuma izmantošanas intensitāti, ilgumu un vērtību vai šā īpašuma alternatīvas izmantošanas iespējām[74].

78. Uzskatu, ka, ja Tiesa piekristu, ka 13. panta pirmais teikums ir piemērojams arī maksai par iekārtas *izmantošanu*, tad spēkā ir tie paši principi. Šādos apstākļos iekārtu izmantošana ietekmē "piekļuves tiesību" pieejamību. Tādējādi ir jābūt iespējai maksas apmēru aprēķināt tā, ka tiek ņemta vērā šādas "ierobežoto" resursu izmantošanas intensitāte, kā arī alternatīvi izmantošanas veidi.

79. Šķiet, ka maksa, kas balstīta uz uzņēmuma bruto ieņēmumiem, varētu tikt ieturēta galvenokārt tāpēc, lai [pašvaldība] gūtu ieņēmumus, kas nav maksas ieturēšanas objektīvs pamatojums 13. panta izpratnē[75]. Tiesa arī ir nospriedusi, ka maksas aprēķināšana (aprakstīta Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantā), balstoties uz uzņēmuma apgrozījumu, ievērojami palielina maksājamo summu un tādējādi "rada ievērojamus šķēršļus brīvībai sniegt telekomunikāciju pakalpojumus"[76]. Fakts, ka maksa pārsvarā var ietekmēt dominējošus operatorus, šo secinājumu nemaina.

Nosacījums, ka maksai ir jābūt samērīgai

80. Maksa nav samērīga, ja tā ir balstīta uz tādiem parametriem un aprēķināta tādā apmērā, ka tiek pārsniegts tas, kas nepieciešams, lai nodrošinātu "ierobežoto" resursu optimālu izmantošanu, kuras aizsardzība ir maksas ieturēšanas nolūks.

81. Tas tā ir arī tad, ja maksa ir vai nu tik liela, ka tā attur no ieguldīšanas tīklu un iekārtu uzstādīšanā un ierobežo konkurenci, vai arī tik maza, ka ar to nav iespējams veicināt resursu izmantošanas pārvaldības efektivitāti[77].

71 — Tiesa ir nospriedusi, ka, "lai noteiktu maksas apmēru, ir jāveic sarežģīta ekonomiska izvērtēšana" un tādējādi "nevar prasīt, lai valsts pārvaldes iestādes šajā ziņā ievērotu striktus kritērijus – ar nosacījumu, ka tās nepārkāpj no Kopienas tiesībām izrietošās juridiskās robežas". Skat. 2003. gada 22. maija spriedumu lietā C-462/99 *Connect Austria* (*Recueil*, I-5197. lpp., 92. punkts). Skat. arī spriedumu lietā *Telefónica Móviles* (minēts iepriekš 52. zemsvītras piezīmē, 25. punkts).

72 — Skat. iepriekš 62.–64. punktu.

73 — Skat. 31. apsvērumu.

74 — Spriedumā lietā *Telefónica Móviles* Tiesa piekrita Spānijas valdībai un Komisijai, ka "šīs maksas lielums jānosaka piemērotā līmenī, kas atspoguļo tostarp šo [ierobežoto] resursu izmantošanas vērtību, kam savukārt ir nepieciešams ņemt vērā attiecīgā tirgus ekonomisko un tehnoloģisko situāciju" (minēts iepriekš zemsvītras 52. piezīmē, 28. punkts).

75 — Savā apskatā par maksas ieviešanas priekšvēsturi Tudelas pašvaldība, šķiet, piekrita tam, ka maksas ieviešanas sākotnējais mērķis bija nodrošināt [pašvaldības] ieņēmumus, balstoties uz uzkrāto ieguvumu no pašvaldībai piederošo zemesgabalu izmantošanas, t.i., uz to pakalpojumu vērtību, kuru sniegšanā tiek izmantotas iekārtas, kas uzstādītas uz šiem zemesgabaliem.

76 — Skat. 2003. gada 18. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-292/01 un C-293/01 *Albacom* un *Infostrada* (*Recueil*, I-9449. lpp., 39. un 40. punkts).

77 — Skat. arī spriedumu lietā *Telefónica Móviles* (minēts iepriekš 52. zemsvītras piezīmē, 29. punkts).

82. Tomēr atšķirībā no *Tribunal Supremo* nepiekrītu, ka jebkādos apstākļos jo intensīvāka ir "ierobežoto" resursu izmantošana, jo lielākai ir jābūt maksai, ar ko tiek aplikta šāda izmantošana. Piemēram, ir iedomājama tāda situācija, kad maksa par tiesībām uzstādīt iekārtas varētu tikt samazināta, ņemot vērā pakāpi, kādā uzņēmums ļauj citiem uzņēmumiem izmantot savas iekārtas. Šādos apstākļos *mazāka* maksa par intensīvāku izmantošanu varētu veicināt īpašuma optimālu izmantošanu.

83. Tudelas pašvaldība arī apgalvo, ka tās noteiktā maksa ir jāaprēķina, balstoties uz parametriem, kas atspoguļo valsts/pašvaldības īpašuma, uz kura iekārtas ir uzstādītas, tirgus vērtību.

84. Pat ja (*quod non*) maksu varētu traktēt 13. panta pirmā teikuma izpratnē, šis arguments mani tomēr nepārliecina.

85. Pašvaldību izmantotajā formulā vienīgais nozīmīgais parametrs ir attiecīgajā gadā pašvaldības teritorijā uzstādīto fiksētā telefona līniju skaits. Tomēr šim skaitlim nav nekādas saistības ar citam uzņēmumam piederošu iekārtu konkrēto izmantošanu, ko īsteno mobilās telefonijas operators. Nav arī tā, ka mobilās telefonijas operatora tirgus daļa vietējā tirgū jebkādā acīmredzamā veidā korelētu ar tās īstenotās pašvaldībai piederošā īpašuma, uz kura uzstādīti attiecīgie tīkli un saistītās iekārtas, izmantošanas intensitāti, pat ja tas varētu būt saistīts ar nepieciešamību piekļūt šiem tīkliem un iekārtām un izveidot ar tiem starpsavienojumu.

86. Tādiem parametriem kā mobilās telefonijas vidējā izmantošana uz vienu pilsētas administratīvo vienību, iedzīvotāju skaits un vidējā telefona un pakalpojumu izmantošana uz vienu mobilo tālruni varētu būt saistība ar citam uzņēmumam piederoša tīkla un iekārtu izmantošanas intensitāti. Tomēr šķiet, ka tie nekādi nav saistīti ar pašiem mobilās telefonijas pakalpojumiem, kuru maksu maksājošais operators faktiski sniedz un saistībā ar kuriem tiek izmantotas iekārtas, kas ir uzstādītas uz valsts/pašvaldības īpašuma.

Nosacījums, ka maksai ir jābūt nediskriminējošai

87. Maksa ir diskriminējoša, ja "[attieksme pret] līdzīgiem gadījumiem ir atšķirīga, dažus operatorus attiecībā pret citiem nostādot neizdevīgā situācijā, turklāt šādu atšķirīgu attieksmi nevar attaisnot ar to, ka pastāv būtiskas objektīvas atšķirības"[78]. Tas tā var būt, piemēram, ja maksas, kas tiek ieturētas no operatoriem, kas veic resursu salīdzināmu izmantošanu, ekonomiskā ziņā nav ekvivalentas vai ja maksas, kas tiek ieturētas par atšķirīgu izmantošanu, ir ekvivalentas[79].

88. Iesniedzējtiesai ir jāizlemj, vai mobilās un fiksētās telefonijas operatori neatkarīgi no tā, kur tie ir reģistrēti, izmantojot iekārtas, kas uzstādītas uz, virs vai zem valsts/pašvaldības īpašuma, atrodas salīdzināmās situācijās. Šajā ziņā es uzskatu, ka nozīmīgi ir tas, vai, sniedzot savus pakalpojumus, ikviens var paļauties uz salīdzināmu piekļuvi cita uzņēmuma iekārtām, kas uzstādītas uz valsts/pašvaldības (vai privāta) īpašuma (un attiecīgajiem starpsavienojumiem), un vai tie ir konkurenti.

89. Ja iesniedzējtiesa konstatētu, ka tie atrodas salīdzināmās situācijās, tad summa, kas maksājama par citu uzņēmumu iekārtu izmantošanu, ir jāaprēķina, balstoties uz tādiem pašiem objektīviem parametriem. Tas arī atbilst pienākumam novērst diskrimināciju konkrētas tehnoloģijas izmantošanā[80]. Šajā ziņā, piemēram, ja fiksētās telefonijas operatori, kas izveido starpsavienojumu ar cita uzņēmuma iekārtām, pašvaldībai maksājamo maksu var samazināt par starpsavienojuma izmaksu summu, mobilās telefonijas operatoriem līdzīgos apstākļos arī būtu jābūt šādai iespējai.

78 — Skat. spriedumu lietā *Connect Austria* (minēts iepriekš 70. zemsvītras piezīmē, 115. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-431/07 P *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija (Krājums, I-2665. lpp., 114. punkts un tajā minētā judikatūra).

79 — Skat. arī spriedumu lietā *Telefónica Móviles* (minēts iepriekš 52. zemsvītras piezīmē, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

80 — Pamatdirektīvas preambulas 18. apsvērums.

90. Neuzskatu, ka 13. panta kontekstā būtu nozīmīgi tas, vai iekārtas izmantotājs ir arī tās īpašnieks. Šīs normas kontekstā nozīmīgs ir notikums, uz kā pamata rodas pienākums maksāt maksu. Tādējādi tā pati formula ir jāpiemēro, lai konstatētu, vai tāds pienākums ir telefonijas operatoriem, kuriem iekārtas nepieder, un tiem, kuriem tās pieder un kas veic iekārtu salīdzināmu izmantošanu. Šādos apstākļos un pieņemot, ka valsts likumi arī paredz maksu par tiesībām uzstādīt iekārtas, pozitīva atbilde uz pirmo jautājumu nozīmētu, ka dažiem uzņēmumiem būtu jāmaksā maksa gan par iekārtu uzstādīšanu, *gan* par savu iekārtu izmantošanu. Tāds būtu loģiskais secinājums, ja tiktu atbalstīts Spānijas valdības arguments [81].

91. Pretstatā tam uzņēmumi, kas uzstāda iekārtas (neatkarīgi no tā, vai tie ir mobilās telefonijas operatori), nešķiet esam situācijā, kas ir salīdzināma ar to mobilās telefonijas operatoru situāciju, kuri izmanto cita uzņēmuma iekārtas. Tas, ka pirmie minētie izmanto valsts/pašvaldības zemesgabalus, tieši ietekmē to, vai ir iespējama piekļuve šiem resursiem, un negatīvi ietekmē īpašnieka īpašās tiesības uz tiem. Tam, ka tos izmanto īpašnieks, šādas iedarbības nav. Ekonomiskā ziņā šie divi izmantošanas veidi nevar tikt uzskatīti par ekvivalentiem.

Secinājums

92. Tādēļ uzskatu, ka atbilde uz otro jautājumu ir tāda, ka maksa tiek piemērota ar nosacījumiem, kas neatbilst objektīva pamatojuma, samērīguma un nediskriminācijas prasībām, ja tās aprēķināšana tiek balstīta uz uzņēmuma apgrozījumu vai tirgus daļu un citiem parametriem, kam nav korelācijas ar iespējām piekļūt "ierobežotiem" resursiem tādēļ, ka uzņēmums faktiski izmanto šos resursus.

Trešais jautājums

93. Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantam ir tieša iedarbība.

94. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru beznosacījuma un pietiekami precīza direktīvas norma var tikt izmantota tiesvedībā pret dalībvalsti valsts tiesā, ja šī dalībvalsts direktīvu nav transponējusi vai to ir izdarījusi ar nokavēšanos vai kļūdaini [82].

95. Trešais jautājums tiek uzdots, jo *Vodafone* un *Orange* atsaucas uz Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantu, apstrīdot triju pašvaldību uzlikto maksu. Spānijas valdība un Tudelas pašvaldība uzskata, ka atbildēt uz trešo jautājumu nav nepieciešams, jo maksa nav neatbilstoša Atļauju izsniegšanas direktīvai.

96. Manuprāt, 13. pantam ir tieša iedarbība.

97. Kā vairāki lietas dalībnieki ir norādījuši savos paskaidrojumos, Tiesa lietā *Connect Austria* nosprieda, ka Direktīvas 97/13 11. panta 2. punktam ir tieša iedarbība [83]. Šī norma bija piemērojama maksai, kas tiek uzlikta gadījumā, "kad tiek izmantoti ierobežoti resursi", un "kas atspoguļo nepieciešamību nodrošināt šo resursu optimālu izmantošanu". Tā tika atcelta ar Pamatdirektīvu [84].

81 — Man šķiet, ka šādos apstākļos operatori, kas izmanto citu uzņēmumu iekārtas, nevar izvairīties no maksas samaksas, ieguldot paši savas infrastruktūras attīstībā.

82 — Skat. 2011. gada 3. marta spriedumu lietā C-203/10 *Auto Nikolovi* (Krājums, I-1083. lpp., 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

83 — Minēts iepriekš 70. zemsvītras piezīmē.

84 — Skat. iepriekš 8. punktu.

98. Manuprāt, Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. panta teksts ir skaidrāks un precīzāks nekā Direktīvas 97/13 11. panta 2. punkta teksts[85]. Apstākļi, kuros dalībvalstis var ieturēt maksu, pamatojoties uz 13. pantu, ir nepārprotami reglamentēti, un 13. pantā netiek prasīts veikt īstenošanas pasākumus, lai privātpersona to varētu izmantot pret dalībvalsti, kas maksu uzliek apstākļos, kas neietilpst 13. panta piemērošanas jomā.

99. Manuprāt, atbilstoši tam atbilde uz trešo jautājumu ir tāda, ka Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantam ir tieša iedarbība.

Secinājumi

100. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Tiesai uz *Tribunal Supremo* uzdotajiem jautājumiem būtu jāsniedz šādas atbildes:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu (Atļauju izsniegšanas direktīva) 13. pantā dalībvalstīm nav atļauts no mobilās telefonijas operatoriem ieturēt maksu par tādu iekārtu izmantošanu, kas uzstādītas uz valsts/pašvaldības īpašuma un kas pieder citam uzņēmumam;

2) attiecībā uz Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. panta otrā teikuma pareizu interpretāciju: maksa neatbilst objektīva pamatojuma, samērīguma un nediskriminācijas prasībām, kā arī prasībām nodrošināt attiecīgo resursu optimālu izmantošanu, ja tā ir balstīta uz uzņēmuma ieņēmumiem vai tirgus daļu, vai citiem parametriem, kam nav korelācijas ar iespējām piekļūt "ierobežotiem" resursiem apstākļos, kad uzņēmums faktiski izmanto šos resursus;

3) Atļauju izsniegšanas direktīvas 13. pantam ir tieša iedarbība.

85 — Atšķirībā no Tudelas pašvaldības es uzskatu, ka Tiesai, izskatot trešo jautājumu, nav nozīmīgi tas, ka *Tribunal Supremo* iepriekš ir apsvērusi maksas tiesiskumu, *neņemot vērā* ES tiesības. Mani nepārliecina arī arguments, ka tas vien, ka lietas dalībnieku vidū nav vienprātības par frāzes "uzstādīt iekārtas" nozīmi, pierāda, ka 13. pantā izmantotais formulējums nav pietiekami skaidrs un precīzs, un ka tādēļ šai normai nevar būt tiešas iedarbības.